

Enligt sändlista

Hemlingby naturvårdsområde

Uppgifter om naturvårdsområdet

Län:	Gävleborg
Kommun:	Gävle
Församling:	Staffan
Läge:	Ca 3 km söder om Gävle tätorts centrum mellan Mårtsbovägen och E4:an
Kartblad:	Ekonomiska bladen (fastighetskartan) 137 44, 137 45, 137 54, 137 55
Gräns:	Området begränsas i öster av Mårtsbovägen, i väster av Gubbäcksvägen och E4:an, i söder av en rak linje mellan E4:an och Mårtsbovägen. I norr begränsas området till stor del av befintlig bebyggelse. På kartan till beslutet, bilaga 1, utgörs gränsen av innerkanten av den kraftigt punktstreckade linjen
Fastigheter:	Enligt kartan, bilaga 4 och förteckning i akten
Naturvårdsförvaltare:	Gävle kommun
Areal:	Ca 900 ha varav 27 ha sjö. Privata bostadsfastigheter och fritidslomter belägna innanför naturvårdsområdets gränser tillhör inte naturvårdsområdet
Dokumentation:	Leif Olofsson och Anders Olsson: Examensarbete vid skogshögskolan 1974.

Beskrivning av naturvårdsområdet

Området vid och kring Hemlingbyberget har länge varit ett populärt utflyktsmål och utgångspunkt för motvassaktiviteter av olika slag.

1989-05-12

230-6274-89
80-217

Naturen inom naturvårdsområdet uppvisar många olika naturtyper. Topografin kan beskrivas som tämligen flack. De mest markanta höjdskillnaderna förekommer i anslutning till Hemlingbyberget. Området är till största delen skogbevuxet, huvudsakligen av barrskog, men partier med lövskog förekommer, främst björk, asp, klibbal och några hasselsnår. Inom områdets södra delar utbreder sig vidsträckt delvis dikade myrmarker. Myrarna inom de östra delarna är mestadels odikade. Några av dessa har ett visst ornitologiskt intresse. Inom våtmarksområdet finner man också fyra mindre sjöar. Av dessa är Hemlingbysjön som avvattnas mot norr genom Järvstabäcken den största.

Växtligheten är på vissa ställen svagt påverkad av kalkhaltig morän. Gamla delvis igenvuxna ängar förekommer i den nordvästra delen av naturvårdsområdet. Kring en del tidigare brukade jordbruksmarker finns tämligen välbevarade stengärdsgårdar. Den enda åkermark som för närvarande brukas är belägen mot Järvsta i områdets nordöstra del.

Hemlingbyanläggningens historia

Hemlingbys betydelse som motions- och strövområde började i och med att Gävle stad 1953 upplät en vaktmästarbostad på Hemlingbyberget till Skid- och Friluftsförbundet. En enkel kaffeservering startades året därpå. I samband därmed påbörjades också anläggandet av motionsspår. 1957 utökades den gamla stugan med en sportstuga. 1959 anlades en bastu och den första elbelysta motionsslingan i landet. Slalombacken försågs med replift och belysning. Backen har därefter vid flera tillfällen förbättrats. 1965 byggdes den nuvarande anläggningen som då var den första större motionsanläggningen i landet. Därmed började också besökarantalet att stiga. När motionsanläggningar mer allmänt började byggas i landet under 1960-talet fick därför Hemlingby i viss utsträckning vara modell för andra anläggningar. I samband med de investeringar som gjordes under 1960-talet bestämdes också att Gävle kommun skulle äga anläggningen och att Friluftsförbundet skulle svara för driften av densamma. Denna ansvarsfördelning gäller fortfarande.

Ärendets beredning

Frågan om naturvårdsområde aktualiserades 1980-06-26 då Gävle kommun i en skrivelse hemställde om länsstyrelsens medverkan i att undersöka förutsättningarna för ett permanent skydd av området.

1989-05-12

230-6274-89
80-217

Med anledning av kommunens skrivelse träffades företrädare för länsstyrelsen, skogsvårdsstyrelsen, friluftsförbundet och kommunen 1982-02-05 i Hemlingbystugan för att diskutera vad man skulle göra. Länsstyrelsen ansåg att området skulle avsättas som naturvårdsområde enl 19 § naturvårdslagen. Skogsvårdsstyrelsen fick i uppdrag att upprätta en naturvårdsinriktad skogsbruksplan (NISP) som skulle utgöra underlag för skötseln av området.

1982-03-25 höll länsstyrelsen tillsammans med skogsvårdsstyrelsen ett informationsmöte för markägare och andra berörda och informerade om de tankegångar som fanns beträffande NISP och ett ev naturvårdsområde. Förslaget mottogs i stort sett välvilligt. Efter dessa informationsmöten påbörjade skogsvårdsstyrelsen sitt fältarbete. Parallellt med detta arbete har motionsspårens sträckning och omfattning setts över.

Förutom de spår och stigar som fanns tidigare har en ny elbelyst slinga på 5,7 km anlagts genom utökning av det befintliga el-belysta 2,5 km-spåret med en 3,2 km-slinga. Hela sträckan är preparerad med sand och flis och har en bredd med plats för dubbla skidspår eller skating. Spåret kallas dock för 6-an.

Nya 10- och 15 km-slingor har också anlagts. Båda har redan tagits i bruk för skidåkning. Dessa spår är delvis gemensamma.

10 km-slingan kommer att få samma standard som den befintliga 5 km-slingan, vilket innebär att den skall kunna användas för löpning. Beräknas vara klar 1989.

Förutom vad som redovisas på kartan (bilaga 3) finns ytterligare ett antal aktivitetsmöjligheter. Innanför 2,5 km-slingan finns ett pulkaspår för barn, ett barnskidspår på 1,5 km samt grillplatser för "mulleverksamhet" och liknande. Dessutom finns inom naturvårdsområdet en naturstig på ca 3 km.

Skogsvårdsstyrelsen kunde på våren 1985 slutredovisa sitt arbete med NISP-en som därefter utsändes till berörda markägare. Länsstyrelsen har under arbetets gång haft möjligheter att framföra synpunkter på naturvårdsdelen i planen. Markägarna inbjöds därefter till en diskussionsträff angående skogsvårdsstyrelsens arbete. Några större invändningar mot planen framfördes inte.

1989-05-12

230-6274-89
80-217Länsstyrelsens beslut

Det beskrivna området bör av skäl som ovan nämnts särskilt skyddas och vårdas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur, sin skönhet och eftersom området är av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 19 § naturvårdslagen (1964:822 omtryckt 1974:1025) det område som utmärkts på bifogade kartor som naturvårdsområde.

Naturvårdsområdets namn skall vara Hemlingby naturvårdsområde.

Ändamålet med naturvårdsområdet är att bevara ett område som är av stor betydelse för allmänheten som motions- och rekreationsområde, att skydda områdets landskapsbild samt att bevara kulturlandskapets karaktär. Genom bete, slätter och röjning kan mångformigheten i området bevaras och förstärkas.

För att trygga ändamålet med naturvårdsområdet skall gälla de föreskrifter enligt 19 och 10 §§ naturvårdslagen samt 22 § naturvårdsförordningen vilka anges nedan.

- A Föreskrifter enligt 19 § naturvårdslagen om inskränkningar i markägarens och andra sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturvårdsområdet

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. uppföra byggnad
2. anordna upplag, annat än tillfälligt i samband med skogsbruk eller områdets skötsel
3. bedriva skytte - med undantag för vad som erfordras i direkt samband med jakt
4. bedriva jakt på annat sätt eller andra tider än vad som överenskommits mellan förvaltaren och jakträttsinnehavarna inom de mest frekventerade delarna av naturvårdsområdet. Förbudet berör icke de jakträttsinnehavare som inte har någon överenskommelse träffad med förvaltaren
5. utanför anvisade skoterleder färdas med snöskoter annat än i samband med skogsbruk eller områdets skötsel
6. utföra skogliga åtgärder utöver i överenskommelse med angivna mål och riktlinjer i fastställd skötselplan

1989-05-12

230-6274-89
80-217

- B Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd
1. anlägga skogsbilväg eller bedriva andra arbetsföretag såsom täkt, fyllning, schaktning eller dikning
 2. använda kemiska bekämpningsmedel
 3. tillföra konstgödselmedel
 4. dra fram luftledning.
- C Föreskrifter enligt 19 § naturvårdslagen om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla att viss åtgärd utförs på hans mark
- Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till marken är skyldiga att tåla de åtgärder som erfordras för att tillgodose ändamålet med naturvårdsområdet.
- Åtgärderna är angivna i nedanstående skötselplan.
- D Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom naturvårdsområdet
- Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att
1. medföra hund som inte är kopplad
 2. göra upp eld annat än på särskilt anvisade platser
 3. färdas med snöskoter annat än på anvisade leder
 4. rida annat än på anvisade platser, vägar och stigar.
- E Föreskrifter enligt 22 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen
1. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av naturvårdsförvaltningen genom att fastställa nedanstående skötselplan.
 2. Naturvårdsförvaltaren skall vara Gävle kommun
 3. Naturvårdsområdet skall skötas enligt nedanstående skötselplan. Till grund för denna skötselplan vad gäller skogsbruket skall gälla den naturvårdsinriktade skogsbruksplanen (NISP) som skogsvårdsstyrelsen upprättade 1985.

1989-05-12

230-6274-89
80-217

- F Delegation enligt 28 a § naturvårdsförordningen av beslutanderätt till kommunen
-

Länsstyrelsen beslutar att, vad gäller Hemlingby naturvårdsområde, de befogenheter enligt 19 § naturvårdslagen som ankommer på länsstyrelsen i stället skall ankomma på kommunfullmäktige eller kommunal nämnd som fullmäktige bestämmer.

Delegationen omfattar dock inte befogenheten att helt eller delvis upphäva beslutet om naturvårdsområde.

Skötselplan

Allmän inriktning

Syftet med naturvårdsförvaltningen skall vara att naturvårdsområdet vårdas på ett sådant sätt att det även i fortsättningen uppmuntrar till besök i Hemlingby.

För att behålla eller öka områdets attraktionsvärde fordras insatser av olika slag. För att vissa aktiviteter skall kunna bedrivas krävs dels att man skapar och underhåller vissa anläggningar, dels att skogen och jordbrukslandskapet sköts på ett naturvårdsanpassat sätt. Exempel på anläggningar är slalombacken och tillhörande lift, preparerade motionsspår - med och utan belysning, grillplatser, vandringleder, friluftsbad etc. Möjligheten att ta sig in till området från flera ställen bör underlättas. Detta skulle bli a kunna ske genom att anlägga en parkeringsplats på den gamla tippen vid Kvarnmuren.

För att skapa en omväxlande och tilltalande landskapsmiljö bör man sträva efter att bibehålla eller skapa småskalighet i vegetationsområden. Gamla nedlagda ängs- och åkermarker bör hållas öppna genom slätter eller bete. Speciellt får bete bör med fördel kunna bedrivas på flera platser inom området. Därigenom ökar man landskapets skönhetsvärde och attraktionskraft. Betande djur uppfattas i allmänhet som ett positivt inslag i landskapsbilden. Björk och andra lövträd ökar variationen i de barrskogsdominerade partierna. Särskilt viktigt är detta runt gamla hagmarker.

Några direkta inskränkningar eller begränsningar i skogsbruket har inte ansetts påkallade. Den naturvårdshänsyn som föreskrivs enligt 21 § skogsvårdslagen och som också ligger till grund för den naturvårdsinriktade skogsbruksplan (NISP) som har upprättats för området torde vara tillräckligt för att tillgodose natur- och friluftslivets intressen inom huvuddelen av området. Denna (NISP) är tänkt att utgöra grunden för hur skogsbruket skall bedrivas inom området. Den skall uppfattas på så sätt att om inte annat sägs gäller NISP-en.

1989-05-12

230-6274-89
80-217

Naturvårdsområdet har indelats i tre olika skötselområden (se karta, bilaga 2). För samtliga områden gäller att skogsavverkningar (även gallringar) får ske först efter samråd med naturvårdsförvaltaren (fritidskontoret).

Skötselområde 1

Detta skötselområde omfattar närområdet kring Hemlingbyanläggningen. Inom detta område ryms bl a parkeringsplatsen, 2 km-spåret, slalombacken, friluftsbadet, spårcentralen med maskinhall samt ett speciellt iordningställt område för barn. Avverkningsavfall bör tas om hand genom flisning, bränning eller på annat sätt. Inom området förekommer öppna ängs- och hagmarker. Några är omgärdade av gamla stengårdsgårdar som har stort kulturhistoriskt intresse. Det är angeläget att denna miljö bevaras.

Skötselområde 2

Skötselområdet omfattar ett område söder och sydost om skötselområde 1. Området begränsas mot söder av 5,7 km-spåret. Mot öster har de öppna ängs- och åkermarkerna medtagits i skötselområdet.

Detta skötselområde genomkorsas av många stigar, motions-slingor och skidspår. Därigenom är det relativt välfrekventerat.

Även här måste stor varsamhet iakttas vid skogsavverkningar så att inte naturmiljön påverkas på ett för området negativt sätt. I NISP-en finns angivet hur avverkningar bör utföras för att skälig naturvårdshänsyn skall tillgodoses.

Inom detta skötselområde förekommer flera både öppna och igenväxande åker-, ängs- och hagmarker. Speciellt efter 5 km-slingan finns marker som det är angeläget att hålla öppna genom urglesning i igenvuxna lövskogsområden eller genom slätter och bete.

I anslutning till en av de gamla inägorna har en raststuga uppförts benämnd Jannes fäbod. De öppna markerna däromkring lämpar sig utmärkt för bl a fårbeta. Denna plats är lätt att nå från Hemlingbystugan. Dessutom ligger flera motionsspår i anslutning till dessa marker. Mellan Sjötorpsvägen och Gubbäcksvägen i områdets nordvästra del ligger ett område som har en något annorlunda karaktär. Området kännetecknas av stor mångformighet. Små öppna ängsmarker omges av igenväxande hagmarker.

Även här finns en mäktig stengårdsgård som kringgärdar en gammal inäga. Den utnyttjas fn som betesfälla för ridhästar. Det är angeläget att områdets karaktär bibehålles.

1989-05-12

230-6274-89
80-217

Skötselområde 3

Skötselområdet omfattar all övrig mark inom naturvårdsområdet. Skogsbruk bör kunna bedrivas på det sätt som framgår av NISP-en.

Speciell varsamhet bör iakttas vid skogsbruksåtgärder i anslutning till sjöar, rastplatser, vandringsleder och motions slingor.

Åtgärdsplan

Naturvårdsförvaltaren skall årligen, med stöd av ovan angivna riktlinjer upprätta och genomföra åtgärdsplan.

Tillsyn

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för tillsynen av naturvårdsområdet.

Utmärkning

Naturvårdsområdet skall utmärkas av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard (SIS 03 1552) och naturvårdsverkets anvisningar.

Information

Informationstavlor framställs av länsstyrelsen i samråd med kommunen. Tavlorna sätts upp bl a på den plats som anges på kartan, bilaga 3. Vidare bör informationsfolder framställas.

Kostnadsansvaret för naturvårdsförvaltningen

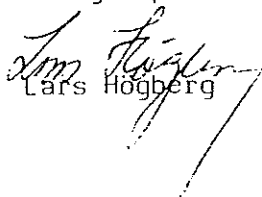
Framställningen av informationstavlorna bekostas av staten. Ev informationsfolder bekostas av kommunen.

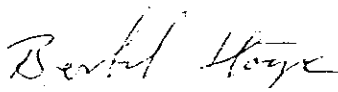
Utmärkningen bekostas av naturvårdsförvaltaren.

Skogsbruket enligt den fastställda skötselplanen åvilar var och en markägare (eller motsvarande).

Naturvårdsåtgärderna i övrigt enligt skötsel- och åtgärdsplanen skall bekostas av naturvårdsförvaltaren.

Detta beslut kan överklagas till regeringen (miljö- och energidepartementet) se bilaga.

Lars Högberg

Bertil Höije

1989-05-12

230-6274-89
80-217Bilagor

1. Översiktskarta över Hemlingby naturvårdsområde
2. Skötselplanekarta
3. Aktivitetskarta
4. Fastighetskarta
5. Besvärshänvisning (endast till dem som är direkt berörd av gränsjusteringen)

Sändlista,
,
,
,
,
,

BILAGA 1

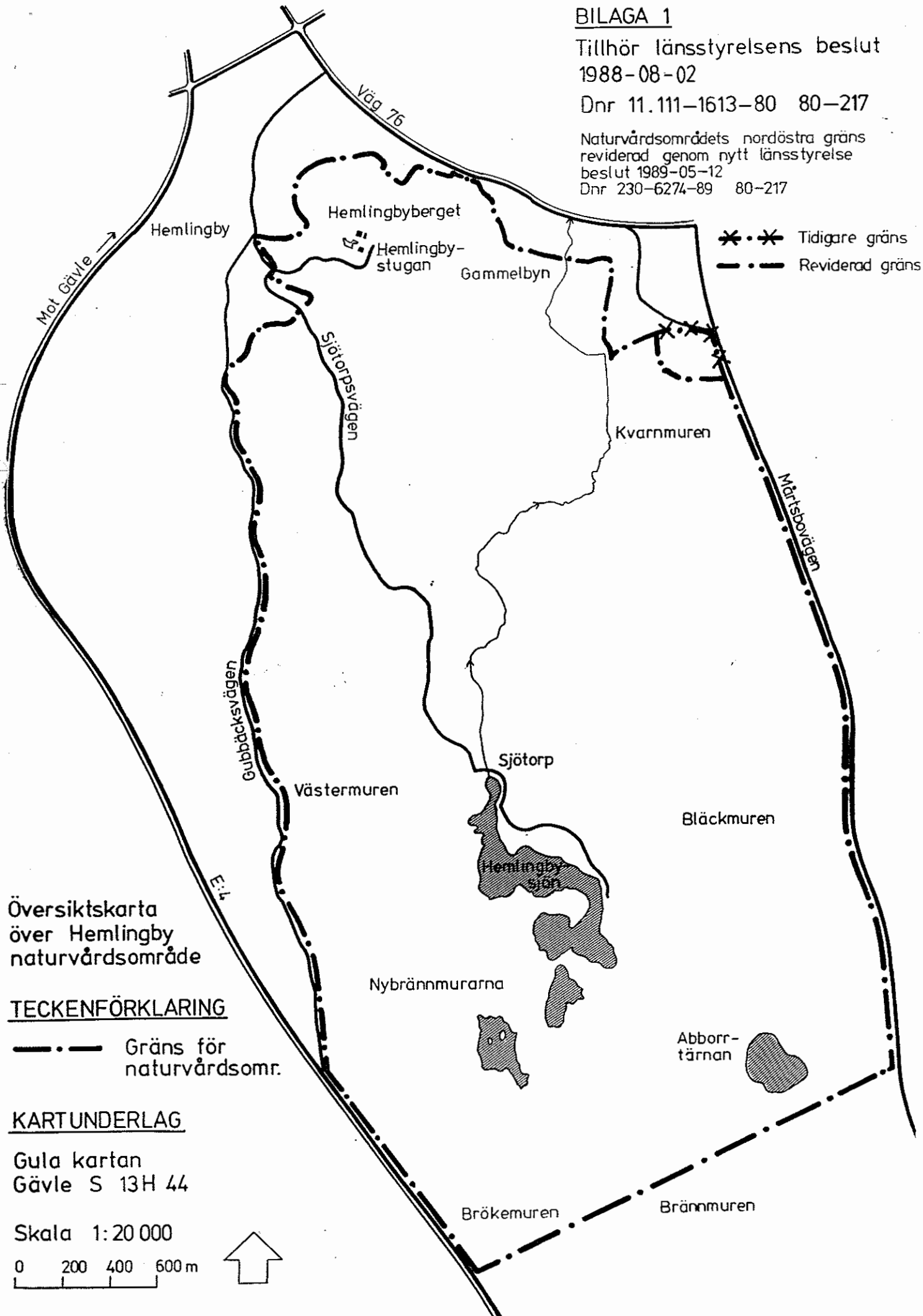
Tillhör länsstyrelsens beslut
1988-08-02

Dnr 11.111-1613-80 80-217

Naturvårdsområdets nordöstra gräns
reviderad genom nytt länsstyrelse
beslut 1989-05-12

Dnr 230-6274-89 80-217

.. Tidigare gräns
-.-.- Reviderad gräns

Översiktskarta
över Hemlingby
naturvårdsområde

TECKENFÖRKLARING

-.-.- Gräns för
naturvårdsomr.

KARTUNDERLAG

Gula kartan
Gävle S 13H 44

Skala 1:20 000

0 200 400 600 m

SKÖTSELPLANEKARTA

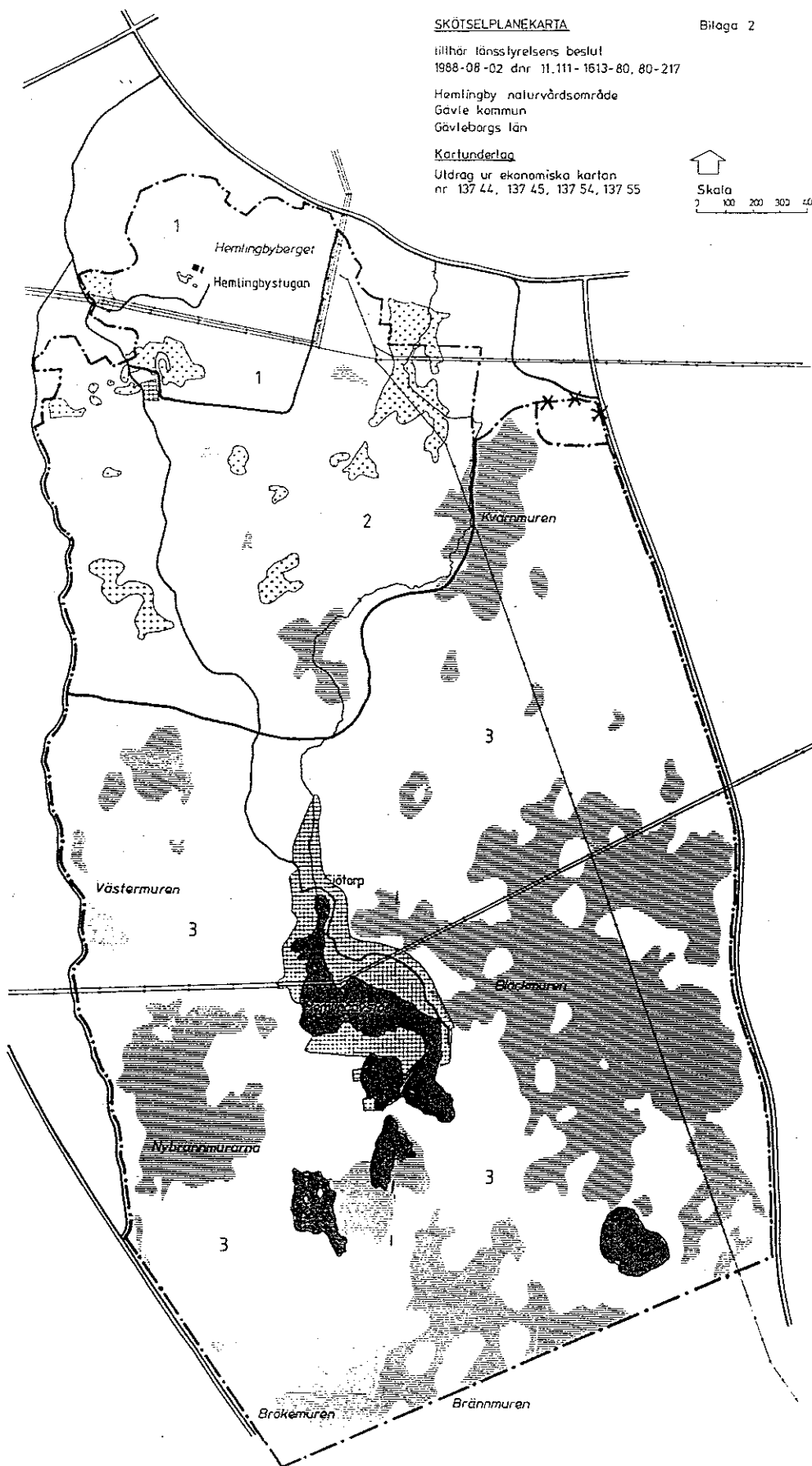
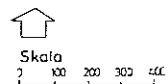
Bilaga 2

tilhör länsslyrelsens beslut
1988-08-02 dnr 11.111-1613-80, 80-217

Hemlingby naturvårdsområde
Gävle kommun
Gävleborgs län

Kartunderlag

Utdrag ur ekonomiska kartan
nr 137 44, 137 45, 137 54, 137 55

TECKENFÖRKLARING

- Gräns för naturvårdsområdet
- Gräns för skötselområde
- Myrmark, karr, moss
- Öppen- delvis öppen mark, (odlad jord, inägar och gammal betesmark)
- Tomtmark (ingår ej i naturvårdsområdet)

Naturvårdsområdets nordöstra gräns
reviderad genom nytt länsstyrelse
beslut 1989-05-12
Dnr 230-6274-89 80-217

- *•*•*•* Tidigare gräns
- - - - - Reviderad gräns

AKTIVITETSKARTA

Bilaga 3

tilhör länsstyrelsens beslut
1988-08-02 dnr 11.111-1613-80, 80-217

Hemingby naturvårdsområde
Gävle kommun
Gävleborgs län

Kartunderlag

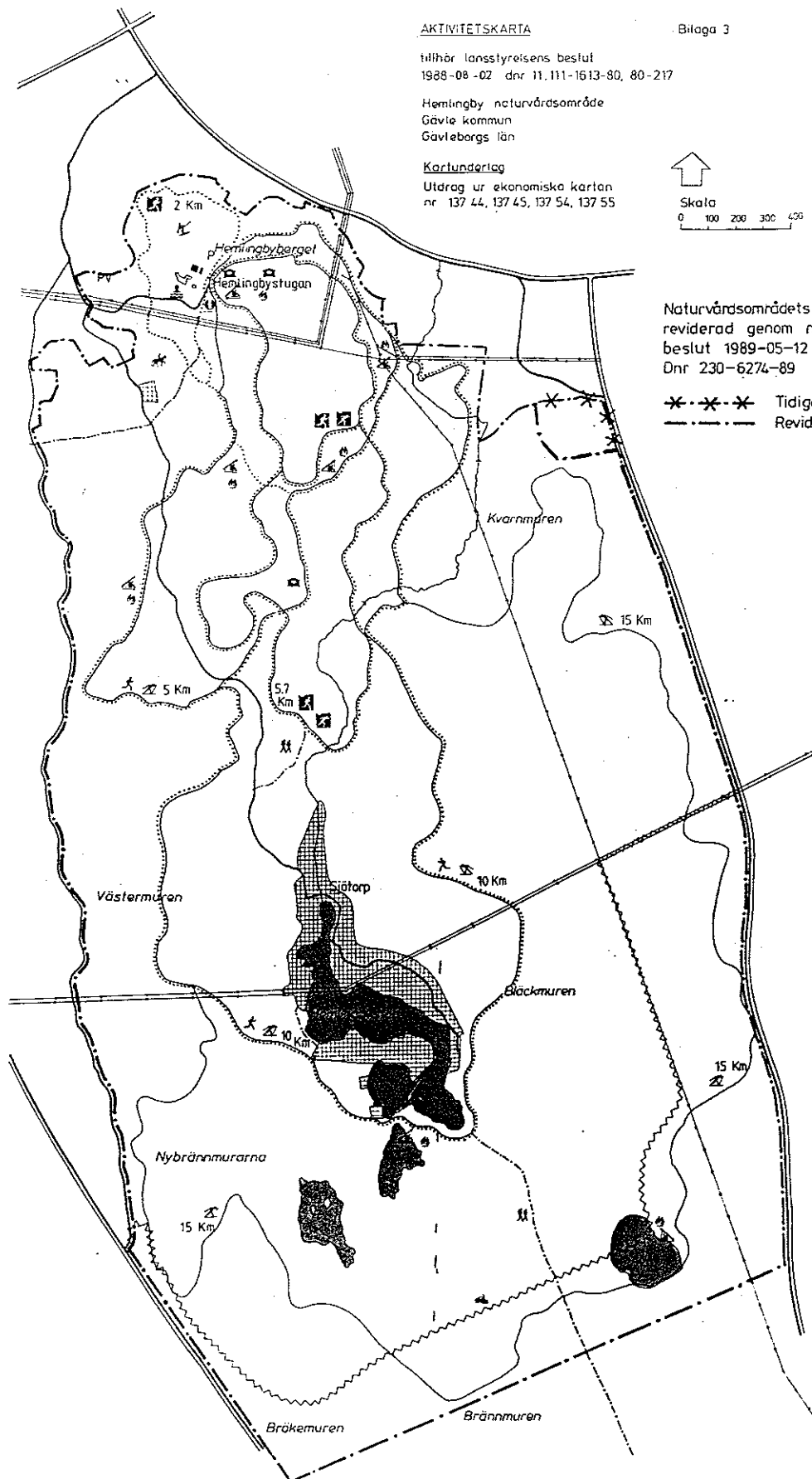
Utdrag ur ekonomiska kartan
nr 137 44, 137 45, 137 54, 137 55

Skala
0 100 200 300 400

Naturvårdsområdets nordöstra gräns
reviderad genom nytt länsstyrelse
beslut 1989-05-12
Dnr 230-6274-89 80-217

--*-* Tidigare gräns
-.-.-.-.- Reviderad gräns

TECKENFÖRKLARING

	Tomtmark (ingår ej i naturvårdsområdet)		Skaterled
	Gräns för naturvårdsområde		Hästspår
	Motionsstiga avsedd för löpning		Raststuga
	Motionsstiga avsedd för skidåkning		Stäplift
	Motionsstiga avsedd både för löpning och skidåkning		Bad
	Motionsspår		Information
	Belyst motionsspår		Eldplats
	Skidspår		Parkeringsplats
	Belyst skidspår		Parkeringsplats vintertid
	Vandringstied		
	Vindskydd		

FASTIGHETSKARTA

Bilaga 4

inom Hemlingby naturvårdsområde
upprättad i mars 1988

tillhör länsstyrelsens beslut
1988-08-02 dnr 11.111-1613-80
80-217

KARTUNDERLAG

Utfdrag ur ekonomiska kartan
nr 137 44, 137 45, 137 54, 137 55

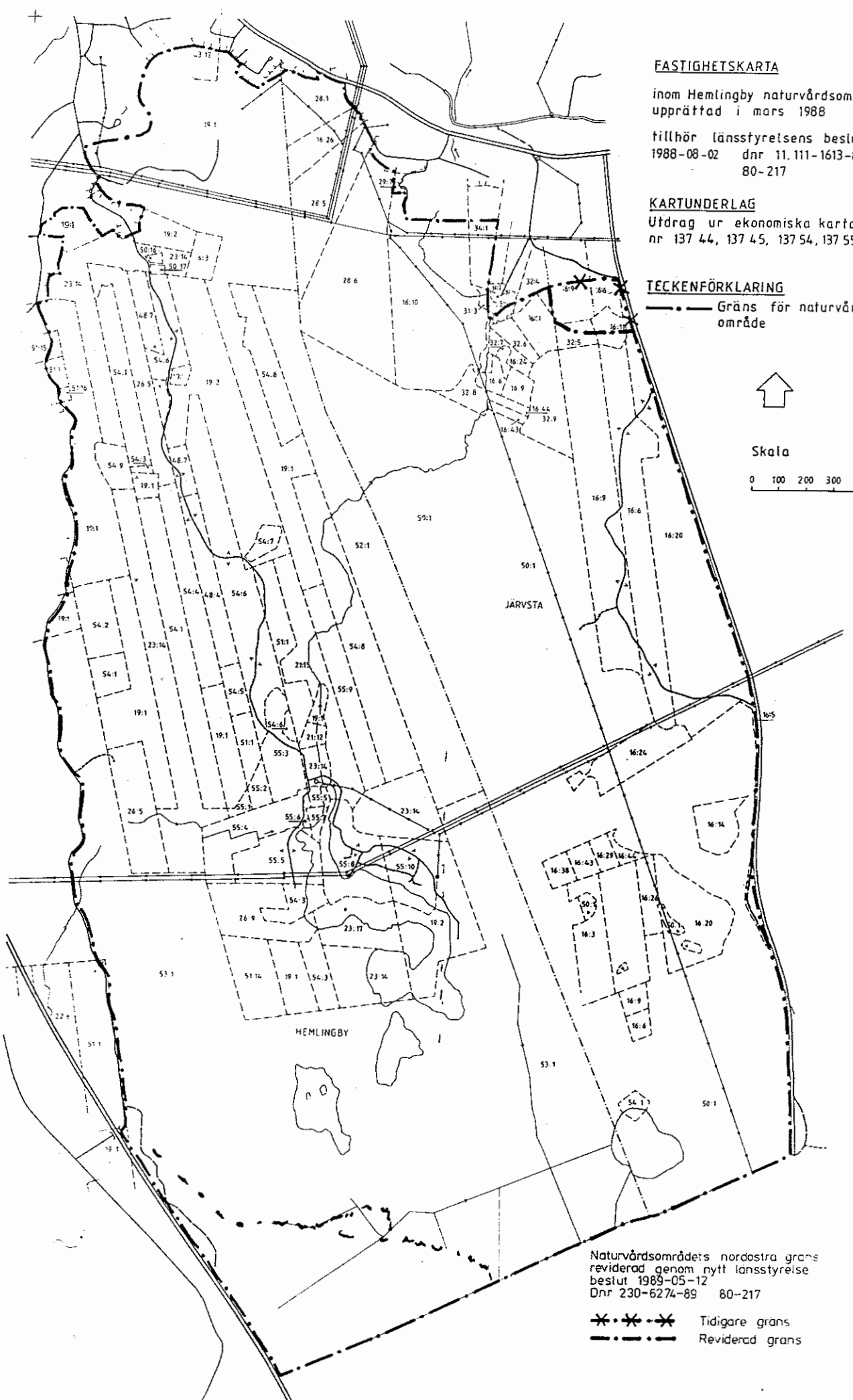
TECKENFÖRKLARING

--- Gräns för naturvårds-
område

Skala

0 100 200 300 400

Naturvårdsområdets nordöstra gräns
reviderad genom nytt länsstyrelse
beslut 1989-05-12
Dnr 230-6274-89 80-217

--* Tidigare gräns
-.-.- Reviderad gräns